

het Volksbelang



Liberaal Vlaams Tijdschrift
www.hetvolksbelang.be

nr 2 - Februari-Maart 2014
Jaargang 135
maandblad

Wie stopt een Krimoorlog?

Wie stopt een mogelijke oorlog op de Krim? Alleszins niet zij die de Russische president Poetin (foto Belga) de komende weken tegen de schenen blijven schoppen. Of zij die op het Onafhankelijkheidsplein in Kiev goedbedoelde emotionele toespraken hielden. Hoe verwerpelijk de aanvallen op onschuldige burgers door sluipschutters in de Oekraïense hoofdstad Kiev ook waren, een oorlog op het Oekraïense schiereiland Krim zal niet gebaat zijn bij stoere borstklopperij en anti-Russische aanvallen. Als Europa een wezenlijke rol wil spelen in het ontmijnen van de bom op de Krim, dan zal dit enkel via de weg van de dialoog met Rusland kunnen.

Lees meer blz. 2.





Van de redactie
door Bert Cornelis

Ontmijn de bom op de Krim

Met de inval van Russische troepen in de Krim heeft president Poetin in zijn ogen geantwoord op de uitdagingen en aanval- len die de voorbije weken vanuit Europa kwamen. Niet dat die onterecht waren. Het aansturen van de scherpschutters in Kiev en het opvangen van de verdreven ex-president van Oekraïne, Viktor Janoekovytsj, hebben hem in West-Europa en de Verenigde Staten niet geliefd gemaakt. Het protest in de marge van de winterspe- len in Sotsji, tegen de anti- homowetten, de gefaalde organisatie van de spelen, de alom welig tierende cor- ruptie in Rusland, bleven aanvankelijk zonder Rus- sisch weerwerk. Net nadat de laatste sportzak uit Sotsji was verdwenen, sloeg de Rus- sische president genadeloos toe: hij stuurde zijn troepen naar de Krim en zette de alarmsignalen in Europa op rood.

In Oekraïne waren er nooit echt etnische problemen en daar- mee valt dus al een argument voor Poetin weg om de Krim te bezetten. Zoals in elke oorlog, denk maar eens terug aan het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog, is perceptie reali- teit. Wat je ziet is nooit wat het echt in werkelijkheid is. En in een oorlog vertelt iedereen de waarheid die hij of zij graag het liefst wil horen. Russische Oekraïeners lezen de Russische kranten, en luisteren en kijken naar de Russische radio en tv. Omdat zij daar berichten krijgen waarin ze hun eigen me- ning in bevestigd zien. Aan de andere zijde, bij de Europees gezinde Oekraïeners zal het wel omgekeerd zijn. Dit is een bij- zonder gevaarlijk element dat in menig conflict tot escalatie en oorlog heeft geleid. De polarisatie en het verder uiteendrij- ven van etnisch verschillende bevolkingsgroepen is een dode- lijke cocktail om tot terreur en onderdrukking te komen. Europa is in deze niet geheel vrij van zonden. Europese po- litici spraken met veel goedbedoelde emotie op het Onafhan- kelijkheidsplein de massa demonstranten toe. Het geweld van de aanhangers van Janoekovytsj is geheel te verwerpen, maar op zich is een president verdreven die op legitieme wijze werd verkozen. Natuurlijk beging hij de kapitale fout om zich meer en meer als een handpop van Rusland te gedragen en te beknotten op fundamentele mensenrechten. Een opstand of

een revolutie komt daarom niet alleen. Maar door de Europe- se of Amerikaanse spierballen te rollen, zal er geen einde ko- men aan dit conflict. Wie zich niet kan plaatsen in de logica van de Russen, begaat een onvergeeflijke fout die misschien zal leiden tot veel onnodig bloedvergieten.

Wat is die logica? Rusland heeft sinds de val van de Ber- lijnse Muur op wereldschaal enorm aan aanzien en invloed moeten inboeten. Poetin kon de chaos die na de val van het communisme ontstond, beheersen, maar verloor de controle over de buitengebieden, zoals Georgië en Oekraïne. Om dit aanzien in het buiten-

land opnieuw te winnen, bood de opstand in Oekraïne en het opstappen van de in Poetin's ogen zwakke Janoekovytsj een ideaal moment om zich op het internationale vlak weer te laten gelden. Door de buitenlandstrategie waardoor de Rus- sen het gerechtvaardigd vinden om een land militair binnen te vallen indien Russische minderheden bedreigd worden, is nu het strijdtoneel van het Onafhankelijkheidsplein in Kiev naar de Krim verschoven. Daar leeft immers een belangrijke meerderheid die zich met Moskou verbonden voelt, maar nu onder een Russisch vijandig gezind bestuur leeft. Bovendien heeft Poetin er alle belang bij zijn vloot te verdedigen die in de Krim gestationeerd is. Vanuit zijn oogpunt allemaal valabele redenen om offensief tewerk te gaan.

De waarschuwingen van de Amerikaanse president Obama zijn voorlopig niet overtuigend en de Europese beeldenstor- mers op het Onafhankelijkheidsplein in Kiev hebben we hele- maal niet meer gehoord. Is Oekraïne voor West-Europa dan toch niet zo belangrijk? Duitsland houdt zich gedeisd, want de gastoevoer van Rusland zou wel eens in de problemen komen. Europese topdiplomaten laten verstaan dat men be- ducht is voor enorme gevolgen op economisch vlak omdat de crisis nog lang niet bezworen is, lopen we best op eieren. Dus houdt Europa het best voorlopig bij pendeldiplomatie een rustige en vaste dialoog. Men zoekt beter een oplossing voor dit conflict, samen met de Russen. Zo niet dreigt de bom op de Krim te ontploffen.

DERTIEN INTERVIEWS MET LIBERALEN VAN BUITENLANDSE ORIGINE

De vele kleuren in het blauw

De tijd dat er gretig op zoek moest worden gegaan om een “alloch- toon” van dienst op de verkiezings- lijsten te krijgen, is lang voorbij. In haar boek “Vele tinten Blauw (een knipoog naar die andere bestsel- ler ‘Vele tinten Grijs’, bc). Verhalen over diversiteit en de kijk op het liberalisme” bundelde Vlaams Par- lementslid Khadija Zamouri, van Marokkaanse oorsprong, de verha- len van dertien “allochtonen” die zich tot het liberalisme bekeerden. Met het boek dat in het gloednieu- we “Muntpunt” aan het Brussels Muntplein werd voorgesteld, blikt ze terug op vijftig jaar maatschap- pelijke integratie aan de hand van dertien positieve verhalen.



om het eens in Jamberstaal te stellen. Ja, we leren vooral dat het om geëngageerde burgers gaat die succesvol in het leven staan. Ze be- wijzen stuk voor stuk dat diversiteit een rijk- dom is, in culturele, in economische en ook in politieke sferen.

Samira Bersoul is al meer dan 15 jaar ac- tief in de tewerkstelling en vandaag heeft ze haar eigen interim- en selectiebureau. Mah- mut Öz is zelfstandig bouwondernemer met een universitair diploma. Maja Konopka afkomstig uit Polen is bouwkundig tekenaar. Younes Zanki, vrachtwagenchauffeur, volgt avondonderwijs. Yasmine Nasra studeert psychologie. Inan Akbas werkt als eindredac- teur bij de VRT. Sami Souguir gaat door het leven als Vlaams topambtenaar. Badra Djait werkte als wetenschappelijk onderzoeker en is nu parlementair medewerkster. Mohamed Ahouna werkt als general manager. Mehmet Karanfil bouwt aan een zelfstandige zaak. Shanti Ingels is financial controller. Hina Bhatti heeft een opleiding vertaler-tolk. Stuk voor stuk dus voorbeelden van vrij goed opge- leide mensen.

Geen anti-geloof

Interessant in hun getuigenissen is de band tussen politiek en geloof. Er zijn nogal wat ge- lovige en praktiserende moslims bij, zij heb- ben helemaal niet de behoefte om dit te ver- bergen. De vrijheid van godsdienst en de open keuzes van het liberalisme geven de nodige ruimte aan religieuze beleving. Toch vroeg één van de geïnterviewden zich af of Open Vld

niet meer zou tonen hoe de partij tegenover islam en diversiteit staat. Anderen namen af- stand van hun godsdienst, zonder het respect voor de cultuur van hun ouders te verliezen. Ze zijn niet meer gelovig, maar zetten zich ook niet af tegen hun vroegere geloof.

Allen zijn ze er verder van overtuigd dat er voor de Vlaamse liberalen nog een groot ter- rein braak ligt als het over allochtonen gaat. Ze zijn ondernemend, ze willen vooruit en ze verdedigen het onderwijs als springplank in het leven en geloven dat meertaligheid on- ontbeerlijk is in de nieuwe wereld. Toch een gedroomde doelgroep voor een liberale partij? Hoewel het een verdienstelijke inspanning is van Khadija Zamouri om deze sprekende voorbeelden in de vorm van interviews aan het woord te laten, rest de vraag wat er ver- der mee gebeurt. Hoe er nog meer van deze “nieuwe liberalen” kunnen overtuigd worden? “Misschien moeten wij veel duidelijker stel- len waar we voor staan: voor vrijheid en ver- draagzaamheid, voor belastingverlagingen, voor de belangen van de ondernemer, tegen discriminatie”, zo staat in één van de inter- views. Verder moet je dat niet gaan zoeken. – B.C.



Khadija Zamouri, *Vele tinten Blauw. Verhalen over diversiteit en de kijk op het liberalisme. Uitg. Open Vld, 2014; 71 blz.; info@khadija-zamouri. be of 02 552 43 64.*

V-teken komt van een liberaal

Het V-teken, symbool van verzet tegen de Duitse bezetter tijdens de Tweede Wereldoorlog, haalde onlangs weer de Belgische actualiteit. Toch even een misverstand uit de weg ruimen: niet de Britse premier Winston Churchill (1874-1965) maar de Belgische liberaal Victor de Laveleye (1894-1945) lanceerde tijden de oorlog de V van Vrijheid en Victoire.

Radio Belgique-Radio België was de Belgische radiozender die tijdens de Tweede Wereldoorlog uitzond vanuit Londen. Van 28 september 1940 tot 16 september 1944 werd elke avond een kroniek uitgezonden van vijftien minuten, afwisselend in het Nederlands door **Nand Geersens** (alias Jan Moedwil) en in het Frans door **Victor de Laveleye**. Geersens noch de Laveleye hadden enige ervaring met radio maken, maar beiden hielden voor hun microfoon vurige pleidooien om de Duitsers te bestrijden en spraken hun Belgische landgenoten moed in. Victor de Laveleye sloot zijn programma steeds af met *“On les aura, les Boches!”*, Jan Moedwil deed dat met de legendarische strijdkreet *“We doen ons best zonder erop te boffen. En toch... toch krijgen we ze wel de moffen”*.

Tenniskampioen

In het **Liberaal Archief** wordt zowel archief van Nand Geersens als van Victor de Laveleye bewaard. Brusselaar de Laveleye werd geboren op 6 november 1894. Aan de kant van vader Auguste-Albert was hij een achterneef van de bekende Luikse hoogleraar Emile de Laveleye. Zijn moeder, Emma Lynen, behoorde tot een bekende Antwerpse liberale familie. Hij studeerde rechten aan de ULB en werd advocaat bij het Brusselse Hof van Beroep. Aanvankelijk leek de politiek hem nauwelijks te boeien. Hij beoefende sport op internationaal niveau, werd tenniskampioen in het dubbelspel bij de heren en kapitein van de Belgische nationale ijshockeyploeg. In 1926 werd hij gemeenteraadslid te Sint-Gillis, maar zijn interesse ging vooral naar internationale politiek. Hierover publiceerde hij in *Le Soir* en *Le Flambeau*, gaf hij voordrachten aan de ULB en was hij verslaggever op het Liberaal Congres van 1932. Op tien jaar tijd maakte hij een politieke blitzcarrière



Jan Moedwil (Nand Geersens) en Victor de Laveleye onder het V-teken.

en ontpopte hij zich als een vurig antifascist. Hij werd volksvertegenwoordiger, voorzitter van de Liberale Partij (1936-1937) en enkele maanden minister van Justitie in de regering Van Zeeland II (1937).

Luisterverbod

In 1940 vluchtte hij via Frankrijk naar Londen. Eind juli kreeg hij het voorstel de leiding te nemen over de uitzendingen van de BBC die bestemd waren voor bezet België. Op 28 september 1940 werd de eerste uitzending van Radio Belgique-Radio België de ether ingestuurd. Het afstemmen op Radio België was in de bezette gebieden trouwens niet zonder risico. De Duitsers verboden het luisteren naar zenders die niet door hen gecontroleerd werden. Wie betrapt werd, riskeerde gevangenschap. De uitzending van 14 januari 1941 was zonder twijfel de belangrijkste. In bezet België wer-

den geregeld gebouwen beklad met de letters R.A.F. (Royal Air Force). In die bewuste uitzending stelde Victor de Laveleye echter de letter V voor, een teken dat veel sneller (met twee trekken van een verfborstel) op een muur kon geschilderd worden. Hierdoor verminderde de pakkans aanzienlijk. De V kon ook in beide landstalen gebruikt worden: Victoire in het Frans en Vrijheid in het Nederlands. Het was bovendien mooi meegenomen dat het ook in het Engels paste (Victory). Kwatongen beweerden echter dat Victor de Laveleye ook een narcistisch trekje had en daarom de eerste letter van zijn voornaam had gekozen.

Morse

Al snel na de lancering van de V-campagne verschenen de eerste V's in bezet België, maar ook in Nederland en Noord-Frankrijk. Niet enkel verzetslieden, ook gewone burgers gebruikten deze vorm van psychologische oorlogvoering die een doorn in het oog van de bezetter was. De BBC nam het symbool over en begon zijn uitzendingen met de eerste tonen van de vijfde symfonie van Beethoven, de V in morse.

In juli 1941 deden de Duitsers een poging om het V-teken over te nemen. Er kwamen overal affiches met daarop *“V-Victorie, Duitsland wint op alle fronten”*. Het accapareren van het V-teken werd echter een flop, temeer daar de Britse premier Winston Churchill het V-teken al had overgenomen en er op korte tijd zowat zijn handelsmerk van maakte. Vanaf dan werd de door wijs- en middenvinger gevormde V hét geallieerde symbool van verzet. Na de bevrijding werd Victor de Laveleye minister van Openbaar Onderwijs in de regeringen Pierlot V en VI, die het samen nog geen vijf maanden uithielden (september 1944-februari 1945). Ook nu dus was zijn ministerschap van zeer korte duur. Hij was toen al duidelijk getekend door de ziekte die hem op 16 december 1945, nauwelijks 51 jaar, fataal zou worden. De wereldoorlog was afgelopen, de wederopbouw van zijn geliefde België kon beginnen.

Bron: Liberaal Archief

Somewhere over the rainbow - het glazen plafond

Somewhere over the rainbow, zong Judy Garland. De regenboog, al dan niet met een pot goud aan de voet ervan begraven, ligt altijd ongrijpbaar, achter de volgende heuvel en daar waar het gras altijd groener lijkt. Het is, met andere woorden, het rijk der fabelen. Dat is het verschil met het glazen plafond dat vrouwenlevens begrenst.

Wall Street

De term “glazen plafond” is een product Wall Street. Nee het heeft niets met bulls en bears en andere termen uit aandelenhandel te maken. Eerder uit de verkoop van arbeid, want de term slaat op een fenomeen op de werkvloer. De combinatie met werk’vloer’ is op zich al ironisch. In de jaren ’90 verscheen in *The Wall Street Journal* een column getiteld *The Corporate Woman*. Daar werd de term voor het eerst gebruikt voor de laatste barrière op het carrièrepad van vrouwen.

Gemeen

Die laatste barrière heeft niet meer te maken met meetbare opleidings- of ervaringseisen. Wél met plafonds die ingebouwd worden op basis van vooroordelen over vrouwen. Die plafonds kunnen te maken hebben met gedrag of met de organisatie van het werk. Die plafonds zijn kunstmatig. En ook figuurlijk doorzichtig. En je kan je er gemeen aan stoten. Ja, dat vooral, ze zijn gemeen. Zo hoorden we in de hele discussie over quota in raden van bestuur argumenten als: de vrouwen willen het zelf niet eens, hebben uiteindelijk niet de hardheid om tot hier te geraken, ze zullen toch liever tijd met hun

gezin doorbrengen (dan met ons te gaan golfen). Dat was dan nadat diezelfde topmannen eerst hadden staan roepen: er ZIJN er geen. Ze zijn er natuurlijk wél, die vrouwen. De topmannen stonden er bovenop met hun voeten, op het glazen plafond van de vrouwen.

Wonderland

Een glazen plafond daar kun je doorheen kijken. Als je op je tenen of een laddertje gaat staan kun je het misschien aanraken, er heel nabij komen. Jij staat op deze verdieping, en je weet dat er daarboven nog een etage is. Je weet dat het niet zal helpen te krimpen zoals Alice in Wonderland, om door het kleine deurtje een andere ingang naar boven te vinden. Je voelt eerder dat je het groei drankje zal moeten nemen, groeien en groot worden tot je de hele kamer vult en door dat glazen plafond breekt. Waarna je naar het volgende level gehesen wordt. En het glazen plafond zich dit keer als vloer onder je sluit. Eén vrouw tegelijk, anders zou het hele huisje wel eens kunnen instorten. En dan kijk je weer naar boven, er is toch niet NOG een tweede glazen plafond hee ...

Klokkenluiders

Onlangs nog een stuk gelezen in de krant met als titel *“het glazen plafond zit soms in ons hoofd”*. Dat is natuurlijk manifest onwaar als stelling. Wel waar is dat vrouwen rekening gaan houden met het bestaan van deze plafonds om vrouwen te weren. Dat rekening houden zit in ons hoofd, en eventuele prestatie-angst en gebrek aan zelfvertrouwen hebben met dat kijken naar het glazen pla-



fond te maken, niet met innerlijke twijfel van vrouwen of ze nou echt die laatste horde wel aankunnen of wel willen. Het glazen plafond is niet door vrouwenhanden gebouwd! Maar zal wel door vrouwen schouders doorbroken worden. Daarvoor zijn klokkenluiders nodig, vrouwen die durven zeggen dat het níét in hun hoofd zit dat glazen plafond, maar onder de voeten ligt van mannen met angst, angst om plaats te maken. Want als er een vrouw méér door het glazen plafond breekt moet er immers een man door het raam...

GLAZEN BOTERHAMMEN

Op zondag 27 april van 11 tot 14 uur vindt in het kader van Erfgoeddag, thema 2014 Grenzeloos, een happening vindt in de Melsensstraat 34 over “Het Glazen Plafond”. Met een lezing door Fientje Moerman, een tentoonstelling met hulp van Rosa documentatiecentrum van de vrouwenbeweging, een glazen kunsthappening o.l.v. Carla Dejonghe, een hapje en tapje. Niet te missen.

Kom talrijk. Er zullen ook glazen boterhammen én andere zijn. Weet je wat dat is, een glazen boterham? Of denk je dat 't ook niet bestaat :)?

(*) Mao zei dat vrouwen de helft van de hemel op hun schouders dragen. De Liberale Vrouwen is het eerder om de wereld te doen: dit is een column van Aviva Dierckx over dié bepaalde kijk op de wereld.

Het gaat niet goed met het (literaire) boek. Kookboeken en mallotige biografieën over meewarige televisiecelebriteiten worden nog in de arena gegooid om de strijd aan te gaan met het stilaan alles overwoekerende online gedoe. Gelukkig zijn er nog dignitarissen als Ludo Simons (°1939). Hij herwerkte zijn turf “Het Boek in Vlaanderen”. Met veel aandacht voor de ‘Liberalen’.

Liberalen niet vergeten in Het Boek in Vlaanderen



door John Rijpens

Ludo Simons is emeritus hoogleraar Boek- en Bibliotheekwetenschap aan de UA en de KULeuven, ex-directeur van het Letterenhuis, van de Antwerpse Stadsbibliotheek en hoofdbibliothecaris van de Universiteit Antwerpen. Hij kan niet alleen met kennis van zaken over boeken schrijven, maar er ook een hart voor hebben. In 1987 schreef hij een fel bejubelde *‘Geschiedenis van de uitgeverij in Vlaanderen’*. Hij was toen de eerste die het onderzoek over het boek in Vlaanderen op systematische en wetenschappelijke wijze aanpakte. Vandaag kan men kennismaken met zijn volledig herwerkte en uitgebreide turf van 639 pagina’s die de nieuwe titel *‘Het boek in Vlaanderen – sinds 1800. Een cultuurgeschiedenis’* kreeg.

Nostalgie

‘Het boek in Vlaanderen’: we herinneren ons nog met veel nostalgie het jaarboek dat destijds naar aanleiding van elke nieuwe Boekenbeurs werd uitgebracht. Daar heeft het werk van Simons niets mee te maken. Simons beschrijft in eerste instantie hoe het boek in Vlaanderen tot halverwege de twintigste eeuw nauw verbonden was met de diverse maatschappelijke stromingen en hoe het nadien onderworpen werd aan marktstrategieën die het boek als ‘product’ een wezenlijke mutatie deden ondergaan. Verslaafd als we zijn aan alles wat met boeken te maken heeft, grasduinden we met groeiende binnenpretjes naar het wel en wee van liberale uitgeverijen en hun auteurs. De balans van de negentiende eeuw was redelijk rooskleurig. Je had toen uiteraard een



katholieke overheersing van uitgeverijen en hun publicaties (almanakken, heiligenlevens, godsdienstige werken, kerkboeken van alle slag en soort, liturgische boeken, gebedenboeken, missalen) met als enige tegenstander de vrijzinnigen, liberalen uiteraard, want van de pure socialistische uitgeverijen was er toen nauwelijks sprake (ook later wordt het Vermeylenfonds slechts één keer geciteerd). Rond 1900 veranderden de tijden. Simons blijft nu wat minder lang stilstaan bij de relatie tussen de Vlaamse Beweging en het boek in Vlaanderen.

Het Willemsfonds

Men kan er uiteraard niet tussenuit dat het Davidsfonds met zijn auteurs vaker wordt geciteerd en bejubeld (met 19 lange verwijzingen) dan het Willemsfonds (met slechts 8 verwijzingen). Wat over de publicaties van het Willemsfonds geschreven wordt, loont niet alleen de moeite, maar is beslist niet tendentieus. De imposante bloemlezing uit de Nederlandse poëzie (Nederlandsche Dichterhalle 1858-1864 van J.F.J.Heremans

wordt geciteerd), van de pagina’s 93 tot 96 komt men pas echt meer te weten over de verdienste van het Willemsfonds met figuren als Vuylsteke, Snellaert, Zetterman, Loveling naast enkele gewaardeerde vaststellingen als *“De oplage van de Willemsfondsboeken weerspiegelt vanzelfsprekend de op- en neergang van de vereniging...”* (blz. 94), het vermindere van het aantal uitgaven na de Eerste Wereldoorlog en het jammerlijke stopzetten van de eigen publicaties in 1973. We citeren graag Simons bij het hoofdstuk ‘Leuven’, *“Over de invloed die het vrijzinnige en liberale Willemsfonds met zijn hoge uitgavenritme en zijn eigen bibliotheken...was op diverse plaatsen groot ongenoegen ontstaan...”* (blz. 99) wat tot de oprichting van het Davidsfonds zou geleid hebben. Veel aandacht gaat overigens naar de Willemsfondsbibliotheken tussen 1865 en 1921.

Jan Frans Willems

Nog voor er sprake is van de *‘Vlaamse wedergeboorte’ 1830-1890 krijgt Jan Frans Willems als ‘Vader van de Vlaamse Beweging’* een heel apart hoofdstuk met door Willems destijds geschreven brieven die de lezer een aantal interessante bijzonderheden over de verspreiding van Noord-Nederlandse boeken in het zuiden verstrekken. Simons heeft er goed aan gedaan die wedergeboorte per regio te behandelen: Antwerpen (met Conscience), Lier (met Anton Bergmann), Gent (met Geiregat, Zetterman, van Duyse, mevr. Courtmans-Berchmans, Cyriel Buysse, Vuylsteke en vele andere liberalen uit Gent en omgeving), Leuven, Brussel (toen nog meer dan nu probleemstad voor Vlaamse uitgeverijen en schrijvers – gelukkig was er Julius Hoste!), West-Vlaanderen met Kortrijk, Brugge, Roeselaere en Wette- ren (met De Seyn, “een praktiserend liberaal

naar de moede van die dagen”, Limburg (over het aandeel van enkele zeldzame liberale uitgeverijen die het niet gemakkelijk hadden in dat stevig katholiek bolwerk, met een Winand Klock die schrijvers van liberale signatuur publiceerde). Voor de grote en enkele kleinere centra maakte Simons een in alle opzichten geslaagde representatieve keuze met Oudenaarde, Dendermonde en Turnhout en hun willekeurig gekozen figuren. In een apart hoofdstuk filosofeert de auteur over de ‘nadruk’ en de ‘lectuurvoorziening’ in de negentiende eeuw. In het hoofdstuk over de jaren 1890 blijft Simons terecht pagina’s lang stilstaan bij de figuur van Victor De Lille met o.m. zijn Duimpjesuitgaven. Idem voor de filoloog Hippoliet Meert en later zijn weduwe in Gent, de Antwerpenaar Victor Ressler die het hele vrijzinnige jonge Antwerpen in zijn fonds een kans gaf.

Uitgeven in onbezet België 1914-1918 bevat interessante informatie over die periode die *“de Vlaamse uitgeverij in het bezette België duchtig door elkaar schudde”*. In het hoofdstuk *‘De opbloei van de Vlaamse uitgeverij 1918-1940’* staat Lannoo (toevallig ook Simons uitgever van het boek) vooraan, met niet minder dan 13 wierookzwierende pagina’s. De Standaard krijgt er zelfs 14, De Sikkel 7, Manteau 16, De Nederlandsche



Ludo Simons, auteur van *‘Het boek in Vlaanderen’*.

Boekhandel/Pelckmans 6, Desclée De Brouwer 9. Finaal blijft Simons vrij lange tijd stilstaan bij de periode 1945-2000, met de repersiejaren, het belang van Heidelberg, de doorbraak van de pockets, warempel een hoofdstuk over triviaalliteratuur (wat men

in Vlaanderen nauwelijks terugvindt) en een o.i. wat te kort hoofdstuk over jeugd- en kinderboek en de stripalbums voor jong en oud (waar wij in Vlaanderen zo sterk in zijn). Wat ontbreekt is een doordachte stellingname i.v.m. de toekomst van het boek, het e-book, de digitale weergegeven boeken, het downloaden van boeken... Het dienst gezegd dat Simons dat in zijn epiloog enigszins banaal poneert: *“Dit is geen boek over de toekomst van het boek en van het boekenvak”*. Het is duidelijk dat hij aan de kant staat van de bibliofielen en ook daarom zijn (toch was pessimistische) visie aankaart: *“Laten we voor de laatste keer (...) naar de voorbije twee eeuwen kijken... om ter zien of we er lessen kunnen uit trekken voor de toekomst”?* (blz. 601)

Te Boek

Misschien doet hij dat in zijn volgend boek, aangekondigd voor april 2014, dat onder de titel TE BOEK! Wordt uitgegeven door Pelckmans. Daarin zouden enkele heikele vragen worden beantwoord: Moeten we alle boeken bewaren? Hoe doen we dat dan? Of kunnen we alle boeken digitaliseren en dan opruiming houden? Zullen er in de toekomst alleen e-boeken gemaakt worden? De uitgever belooft dat het ‘pittige opstellen’ worden.

Ludo Simons, Het boek in Vlaanderen sinds 1800. Een cultuurgeschiedenis. Uitgeverij Lannoo, 2013; 640 blz.; 49,99 euro.



Het Willemsfonds en het Davidsfonds: eeuwige concurrenten in boekenland.



1914: het vervloekte jaar

Dirk Verhofstadt is andermaal in de pen gekropen. Dit keer geen kanjer over atheïsme of de Paus en de Jodenvervolgingen, maar wel een dagboek van het jaar 1914. “*Het vervloekte jaar*” is een persoonlijke kijk van Dirk Verhofstadt op een sleuteljaar in de geschiedenis. Hij heeft het over de verschrikkingen tijdens de Grote Oorlog, maar hij beschrijft ook de prestaties van de Belgische voetbalploeg, de Ronde van Frankrijk, de kunstwereld, de uitvindingen, de impact van de kerk en het uitbreken en verloop van de oorlog.

Daarbij citeert hij zowel uit politieke verklaringen, dagboeken en kranten. 1914 was een bijzonder jaar, met eerst een ijzige winter en later een warme zonnige zomer, die het begin vormde van een van de meest dramatische periodes in de menselijke geschiedenis. Dag na dag legt Verhofstadt de gemoeds-



toestand van de Europese burgers vast. 1914 was een jaar vol verwachtingen en teleurstellingen. Het is als het ware de lezer in een tijdmachine stapt naar 1914.



Philippe Thys wint in juli 1914 de Ronde van Frankrijk.



Dirk Verhofstadt, 1914. Het vervloekte jaar. Uitg. Houtekiet Geschiedenis; 254 blz.; 19,95 euro.

STUDIE VAN DE VUB

Burgerdemocratie werkt, ook in België

Gewone burgers zijn in staat om op open en constructieve wijze met elkaar te praten en beslissingen te nemen over zeer gecontesteerde thema's zoals de staats-hervorming en migratie. Zelfs beter dan politieke elites. Dat zeggen de politologen Didier Caluwaerts (VUB/Harvard), Kris Deschouwer (VUB) en Min Reuchamps (UCL) in twee recente studies.

Participatieve democratie kende de afgelopen jaren een opmars in België. De G1000 Burgertop zette burgerparticipatie centraal op de politieke agenda, en inspireerde ook talrijke participatieve initiatieven op lokaal niveau om burgerfora samen te brengen. Het recente voorstel om een “*participatory budgeting*” traject op te zetten in District Ant-

werpen is daar het beste voorbeeld van. Ondanks het groeiende succes van burgerparticipatie en -deliberatie, zijn tegenstanders vaak scherp in hun kritiek. Discussie tussen burgers met diametraal tegengestelde opinies zou de conflicten enkel verdiepen, en de stabiliteit van de Belgische democratie zelfs in het gedrang brengen. Daarenboven zouden burgers niet in staat zijn om hun eigen visies opzij te zetten en tot gemeenschappelijke aanbevelingen te komen.

Twee recente studies van **Didier Caluwaerts** (VUB/Harvard), **Kris Deschouwer** (VUB) en **Min Reuchamps** (UCL) komen echter tot een andere conclusie. Deliberatieve democratie blijkt wel te werken, zelfs in een diep verdeeld land als België. Meer nog, burger-

deliberatie kan de democratie zelfs versterken. Op basis van experimenteel onderzoek komen de auteurs immers tot de conclusie dat gewone burgers - veel meer dan de politieke elites - in staat zijn om op open en constructieve wijze met elkaar te praten en beslissingen te nemen over zeer gecontesteerde thema's zoals de staats-hervorming en migratie.

Daarenboven blijkt ook dat deliberatie tussen burgers met diametraal tegengestelde opinies leidt tot meer respect en appreciatie voor meningsverschillen. Zulke participatieve evenementen werken dan ook als leer-scholen van de democratie.

(Bron Belga)

Wie stopt het meerkoppige monster?



*Mark Bienstman
mbienstman@hotmail.com*

Onlangs vertelde een gepensioneerde topambtenaar van de Vlaamse administratie, die nog steeds zetelt in de Raad van Bestuur van een instelling die o.m. instaat voor het beheer van een cultuur-historisch waardevol patrimonium, zijn Kafkaïaanse ervaringen rond een restauratiedossier. Resultaat: het oorspronkelijk geraamde budget werd meerdere malen overschreden en de vooropgezette timing werd nooit gehaald. De gewezen topambtenaar, die nochtans mee aan de basis lag van de uitbouw van de Vlaamse Administratie en het project BBB (Beter Bestuurlijk Beheer) heeft in het publiek verklaard dat hij geschrokken was van de “*Ayatollahs van de Vlaamse Administratie*”(sic). Bovendien lijkt niemand deze “Ayatholla's” nog in de hand te hebben: zij bepalen eenzijdig de normen en waarden binnen hun vakgebied. Het resultaat laat zich raden: dossiers blijven eindeloos tussen de diverse “*beleidsdomeinen*” heen en weer schuiven en zelfs al zijn de vereiste budgetten aanwezig: op het terrein wordt er niets gerealiseerd, of veel te laat.

Potsierlijk

Het potsierlijk verhaal in het met overstromingen bedreigende Denderbekken rond Geraardsbergen is daarvan het laatste schrijnende voorbeeld: vermits men er niet tijdig in slaagde dit investeringsdossier te deblok-

Grote, en minder grote, openbare en/of private investeringen ondervinden de grootste moeite om nog gerealiseerd te worden. Daarbij wil ik het nog niet hebben over megaprojecten zoals de Oosterweelverbinding of het Uplace-project. Ook kleinere projecten, zelfs van lokale besturen, raken verdwaald in een administratief labyrint van wetten, voorschriften, procedures, verplichte adviezen, tot en met de inspraak van elke burger. Eens daar alles vastloopt, volgen de Gerechtelijke procedures, hetzij voor de Raad van State, hetzij voor een burgerlijke rechtbank en vertragen dan nog eens verder het tijdig uitvoeren van soms broodnodige investeringen.

keren, heeft het bevoegde Agentschap er niets beter op gevonden om toch aan te tonen dat ze heel actief met het dossier bezig zijn... toch alvast maar een “*lint*” van 400 meter zandzakjes gewoon naast elkaar - niet eens op elkaar - naast de Dender neer te leggen. Toegevoegde waarde “NUL”, en maximale en blijvende ongerustheid en ontevredenheid, maar ook hilariteit, bij de plaatselijke bevolking.

Naast dit administratieve falen is er dan ook nog eens het NIMBY-syndroom: iedereen wil werk in eigen streek; iedereen wil een vlotte doorstroming van het verkeer - enz. maar... “*not in my backyard*”. Dus bij elk dossier is er wel altijd ergens een kleine plaatselijke belangengroep, zelfs soms maar één individu. Wie herinnert zich niet het “kranige” vrouwtje uit Knokke-Heist dat jarenlang de bouw van een windmolenpark midden in zee heeft tegengehouden omdat haar “skyline” wel eens zou kunnen verstoord worden, namelijk bij helder weer en als je door een verrekijker tuurt... .

Inspraak is goed, maar dan moet men er wel voor zorgen - en dat is normaal de taak van de politici - dat er een billijk evenwicht tussen het “*algemeen belang*” en een beperkt/plaatselijk “*egoïstisch belang*” gerespecteerd wordt. Nu wordt het algemeen belang vaak totaal in het vergeetboek gedrumd, gewoon omdat de macrovoordelen van een project diffuus verdeeld zijn over de hele bevolking en de lokale-plaatselijke ongemakken alleen een kleine lokale groep van mensen treffen.

Deze laatsten zullen uiteraard meer gemotiveerd zijn om in de tegenaanval te gaan dan diegenen die er zouden van genieten de verdediging van het project op te nemen. Dit vertekent uiteraard het debat op het publiek forum.

Onontwarbaar kluwen

Beide krachten hebben als resultaat dat broodnodige investeringe om de files aan te pakken, om de fysieke veiligheid van onze burgers te waarborgen, om de nodige scholen, rusthuizen, kinderkribbes en andere sociale faciliteiten aan te bieden, stranden in een onontwarbaar kluwen van elkaar tegenwerkende diensten en instanties. Dit is niet alleen erg voor het betrokken project op zich, het is ook nog eens erg vanuit louter conjunctureel oogpunt: in deze tijden van crisis en grote werkloosheid zouden zowel de overheids- als de private investeringen een ongelooflijke hefboom kunnen zijn om de broodnodige economische relance in de hand te werken. Nu blijven, zelfs bij de overheid, de beschikbare centen gewoon op een rekening staan.

Heel het proces van goedkeuring rond publieke en/of private investeringen moet dringend worden vereenvoudigd. Het méérkop-pig monster dat nu totaal is losgebroken en waar blijkbaar niemand nog vat op heeft, moet dringend worden bedwongen. Dit véél “*meer dan het debat rond wel of niet nog eens een rondje staats-hervorming*” zou één van de centrale thema's moeten worden tijdens “*de moeder van alle verkiezingen*” in mei.

Sommige Gordiaanse knopen van de internationale politiek raken plots onverwacht doorgehakt. De Val van de Muur. De instorting van de Sovjet-Unie. De ommezwaai in Birma. De Arabische lente. Het keerpunt in Oekraïne. Ook op Cyprus lijkt plots een bevrijdende wind te waaien. Maar is dat wel zo?

Cyprus Op de ottomane?



door Lukas De Vos

De Amerikanen hebben er alles aan gedaan een patstelling te doorbreken die de Europese Unie veertig jaar lang heeft laten aanslepen. Niet zonder zelfinteresse natuurlijk. Washington is er veel aan gelegen Turkije binnen de NAVO-bolster te houden. Turkije heeft het tweede grootste leger van het Bondgenootschap. En het speelt een onvervangbare rol als buffer tegen Rusland dat onder Poetin zijn tweede adem heeft gevonden, maar ook tegen Iran en de verkruiemende Levant (Irak, Syrië, Libanon). Brandhaarden in de Kaukasus en Voor-Azië kunnen de Amerikanen missen als kiespijn na de traumatische ingrepen in Irak en Afghanistan. Een tweede belang is gediend met de versterking van Israël. Nauwere banden met Cyprus en Turkije halen dat land uit zijn isolement. En ten slotte is er de langetermijnvisie. De Europese Unie is potentieel de grootste rivaal op het wereldtoneel, zo niet politiek, dan zeker economisch. Diplomatiek is de Unie andermaal geklopt, net als in het Midden-Oosten, in Egypte, in Noord-Afrika, in Azië.

Stroomversnelling?

Want vanwaar komen de ‘vredesgesprekken’ op Cyprus ineens in een stroomversnelling? De vorige leiders, de Grieks-Cypriese president **Christofias** en zijn Turkse (niet-erkende)

tegenhanger **Ali Tallat**, hadden nochtans een gemeenschappelijke achtergrond: de communistische vakbond. Maar altijd waren er hogere heren en hogere belangen die hun gedeelde inspanning dwarsboomden. Hoe kan het dan dat de huidige conservatieve president **Nikos Anastasiades** en de felle Turkse nationalist **Derviş Eroğlu** meer kansen op succes worden toegeschreven?

Daar zijn verschillende redenen voor. De eerste is de diepe economische crisis die het internationaal erkende (Grieks-)Cyprus heeft getroffen. Het BNP kromp met 6 % in 2012, 4,5 % in 2013. Nicosia is moeten gaan schooiën bij de trojka (IMF-ECB-Europese Commissie). In ruil voor 10 miljard euro werden de banken door de mangel gehaald. De grootste, de Bank of Cyprus, moest fors afslanken, de tweede, Laiki, werd gewoon opgedoekt. Spaarders zagen hun geld boven de 100.000 euro in rook opgaan. Ook nu weer is het hommeles. Voor een volgende schijf van 236 miljoen moet Cyprus werk maken van afgedwongen privatiseringen. Dat blijkt. Betogingen nemen hand over hand toe, nu zowel de nationale elektriciteitsmaatschappij (EAC), als de telekom (Cyta) en de havens niet langer in staatsbezit mogen blijven. Maar er is geen jeremiëren aan, als de werkloosheid piekt tot 17 %, en alleen de vlucht vooruit een alternatief biedt. Die vlucht, dat is de ontdekking van grote gasvoorraden in de Middellandse Zee. Turkije, dat sinds 1974 het noordelijke derde van het eiland bezet, heeft boringen geboycot en eist zijn deel van de koek, het heeft we-

tenschappelijke onderzoeken verhinderd door oorlogsbodems te sturen. Wederrechtelijk, maar aangezien noch Europa noch een andere grootmacht meer deed dan een verbaal protest indienen, kon dat ongestoord.

Uitzichtloos

De tweede is de uitzichtloze situatie waarin Turkije zelf dreigt terecht te komen. De burgeroorlog in Syrië heeft de zwakheid blootgelegd van een land dat zich opwerpt tot regionale grootmacht. Het levert wapens aan het sjiietisch verzet, maar spreekt dat tegen. Het controleert steeds strakker zijn burgers (internetinperking, betogingsverbod, nog nauwelijks verholde islamisering met drankverbod en afbouw van de republikeinse principes). Het schermt zijn, overigens afnemende groei af, maar grijpt radeloos naar de levenslijn die de EU uitwerpt, de opening van één nieuw hoofdstukje om een toetreding niet helemaal uitzichtloos te maken. Het vergaloppeert zich geregeld: premier Erdoğan heeft zijn grootste toeverlaat, Duitsland, voor het hoofd gestoten door Berlijn van racisme te beschuldigen en te eisen dat Turkse immigranten (toch anderhalf miljoen mensen) Turks moeten blijven en Turks onderwijs moeten krijgen; hij heeft fout gegokt in Egypte en onvoorwaardelijk de Moslimbroeder Moersi gesteund; hij blijft tegen beter weten in Cyprus bannen – schepen en vliegtuigen mogen het Turkse grondgebied niet aandoen; hij schoffelt de eigen bevolking en minacht de democratische spelregels; hij laat ongegeneerd irredentisme gedijen, zo-

Hoe kan het dan dat de huidige conservatieve president Nikos Anastasiades en de felle Turkse nationalist Derviş Eroğlu meer kansen op succes worden toegeschreven?



als de mogelijke omvorming van de Aya Sofia van museum tot moskee. En hij mikt al te nadrukkelijk op het presidentschap, met de steun van de achterlijke binnenlanden.

Een derde reden is de strategische positie van Cyprus. Nu de Amerikanen zich al dan niet (financieel) gedwongen terugtrekken uit de Aziatische brandhaarden, is een autoritaire muur meer dan ooit noodzakelijk. En welke muur is er beter dan een lijn van Ankara over Nicosia tot Kairo, Riad en Jeruzalem? Politiek is het pleegkind van de economie. En dus wordt een olie- en gaskartel gesmeed dat het oosten van de Middellandse Zee verankert aan de Westerse invloedssfeer. Het is dan ook een Amerikaanse firme, Noble, die de proefboringen doet in vijf zones op zee, de gasvelden Leviathan (in Israël) en Afrodite (in Cyprus). Drie stukken zijn toegekend aan et Italiaans-Koreaans consortium Eni-Kogas, twee andere aan Total dat eind dit jaar aan de slag wil gaan. Voor de ontginning liggen drie scenario's klaar: een fabriek op zee om gas vloeibaar en dus uitvoerbaar te maken; een installatie aan land maar die vergt 10 miljard investeringen; en een pijplijn langs Turkije (kostprijs 2,5 miljard euro, een stuk goedkoper dan de techniek voor vloeibaar gas).

Op zijn Belgisch

De nieuwe gesprekken, na 20 maanden opschorting, hebben om die redenen ook een zeer pragmatische wending genomen, bijna op zijn Belgisch. Er wordt niet meer over politieke principes of ideologie gepraat. Wel

over de vorm van samenleven. De idee van een aparte (trouwens nooit erkende) Turkse staat is van de baan. Uitgangspunt wordt een federale staat met gelijke bevoegdheden voor beide deelstaten. Daarover moet een volksraadpleging zich uitspreken, ondanks eerdere tegenvallende voorbeelden, met name het referendum over aansluiting bij de EU dat door de Turken overweldigend met ja werd beantwoord, maar getorpedeerd werd door de Grieken in 2004.

De échte twistpunten zijn uit de weg gegaan. Wat met de gedwongen inwijking van arme Anatolische boeren? Wat met de vergoeding voorde 200.000 verdreven Grieken uit het noorden? Wat met de 35.00 soldaten die Ankara in Noord-Cyprus houdt? Wat met de schending van de mensenrechten in Turkije, zelfs na de lichte vooruitgang tegenover de Koerden? De gesprekken lijken al vleugellam nog voor ze van start kunnen gaan. Ironisch genoeg was net daarom de afstervende, gesloten luchthaven van Nicosia gekozen als ontmoetingsplek.

De Grieks-Cyprioten eisen trouwens een signaal van vertrouwen. Bescherming van de christelijke kerken, bij voorbeeld, of de teruggave van de spookstad Varosja bij Famagoesta. (Even ironisch is dat Eroğlu uit Fa-

magoesta stamt – waar kerken en Venetiaanse gebouwen koeien herbergen en aan weer en wind zijn overgelaten). Een moeizame overwinning voor Anastasiades was het akkoord over de doelstelling: één staat, één internationaal optreden, één rechtspersoonlijkheid, één soevereiniteit. Het is de angst om te falen die beide partijen nu drijft. Tegen april willen ze al een raamakkoord afsluiten. Maar zelfs dan moeten beide gemeenschappen zich nog voor hereniging uitspreken. Voor de Griek-Cypriese regering doemen nu al donderwolken op. De democratische coalitiepartner stapt uit de regering.

Lakmoesproef

Cyprus wordt de lakmoesproef voor het diplomatiek vernuft van de Unie. Die heeft zich op de vlakte gehouden. De Amerikanen hebben het terrein geëffend. Maar het is Europa dat met Turkije moet leven. En dus twee keer nadenkt over een mogelijke toetreding, al dateert die bede zelfs uit 1963. Maar liever een gespannen status quo dan een open burgeroorlog. Cyprus mag dan het gevoel hebben op de ottomane te zijn gemaneuvreerd, het is aan de odalisk om het spel te bepalen. En daar kan de sultan lelijk bij de neus worden genomen. Om niks lelijkers te zeggen.



Liberales Speakers' Corner

Zaterdag van 10u tot 17u
op 22 maart in Gent
Liberaal Archief
Kramersplein, Gent



Liberales



Liberales maakt voor u een
bijzondere afspraak met o.a.:

Karel De Gucht
Ivan Van de Cloot
Peter De Roover
Nigel Williams

Verder met
Erwin Devriendt
(Solidariteit voor het
gezin), Dinobusters.be,
John Vandaele (MO*),
Lode Cossaer (MRI),
Manu Claeys (stRaten-
Generaal), en uit Nederland
Albert Jan Kruiter van
Publiekewaarden.nl

Iedere spreker maakt een 15
minuten durend 'statement'
en daarna krijgt de zaal 15
minuten reactietijd.

Voor deelname: stort 5EURO op
rekening van Liberales,
BE44 3900 2047 5745
(BBRUBEBB)
(broodjes, drankjes en afsluitende
receptie inbegrepen)

Uw betaling (voor 19/03/14)
geldt als inschrijving.

(Kassa 7EURO)